

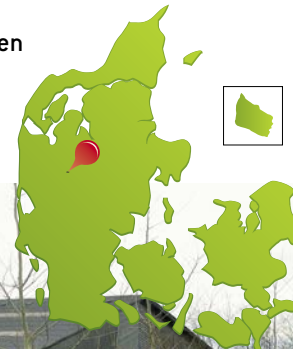
Johannes A. Lomholt
Frøavlskonsulent
Vestjylland

Erling Christoffersen
Avlschef
Vestdanmark

Frø og mink på JB 1-3

I Aulum, midt mellem Herning og Holstebro, ligger gården Sønderlund, der ejes af Jan Petersen. Bedriften består af en minkproduktion på 8.500 tæver og en planteavlsproduktion med vanding på knap 500 ha med korn, raps og frø. Jan er 35 år og bor sammen med Stine og deres fem børn i alderen fem til 15 år

Jan og Stine bød på nybagte boller og andre lækkerier, til frøfolkenes udelte begejstring, da de kom forbi til en snak om bedriften

Maskinhus og tørreri er flot integreret i denne bygning

Jan er agrarøkonom fra Bygholm Landbrugsskole. I 2007, da han var 24 år, købte han Sønderlund, som dengang bestod af 3.000 mink-tæver og 35 ha planteavl. Jans interesse for minkavl har han fået via sine forældre, og minkproduktionen er i dag på 8.500 tæver. Det hører til den høje ende, da en gennemsnitlig minkbesætning ligger på omkring 3.500 minktæver. Jans far har 1.500 minktæver på sin ejendom, så tilsammen har de 10.000 tæver med forskellig pelsfarve.

Parringssæsonen indledes i starten af marts og varer et par uger. Hunnerne flyttes over til hannerne, og hunnerne parres to gange i en 14 dages periode. Minkhvalpene fødes fra sidst i april til midt i maj. Afkommet, de omkring 54.000 hvalpe, pelses og afsættes igennem Kopenhagen Fur.

Skindpris tæt på break-even

Prisen på skindene kender Jan først, når den store pelsauktion finder sted i januar.

"De seneste tre år har prisen været forholdsvis lav, hvilket skyldes at

verdens produktion af minkskind har været stigende de senere år. Gennemsnitsprisen har det seneste år været omkring 260 kr. pr. skind, hvilket er tæt på break-even," fortæller Jan. Men før lavpriserne havde minkbranchen fire meget gode år, hvor der blev solgt skind til meget høje priser, hvilket har været med til at øge produktionen af mink i Europa. Konsekvensen er lavere priser, indtil der kommer bedre balance mellem udbud og efterspørgsel.

Medarbejderne og driftsledelse

Jans funktion er i dag ren driftsledelse.

"Tidligere var det oftest mig, der var pilot på mejetærskeren, men det er vanskeligt at følge med i hele bedriften, hvis man er låst i 6-7 uger på mejetærskeren. Så nu er jeg nærmere en slags "pedel" der kan træde til hvor der er behov," fortæller Jan.

Hans fornemste rolle er at sørge for, at de øvrige medarbejdere fungerer optimalt og effektivt, og at de får de rigtige informationer og hjælp til arbejdet. Derfor springer Jan til, hvis der opstår en maskinskade eller et andet problem.

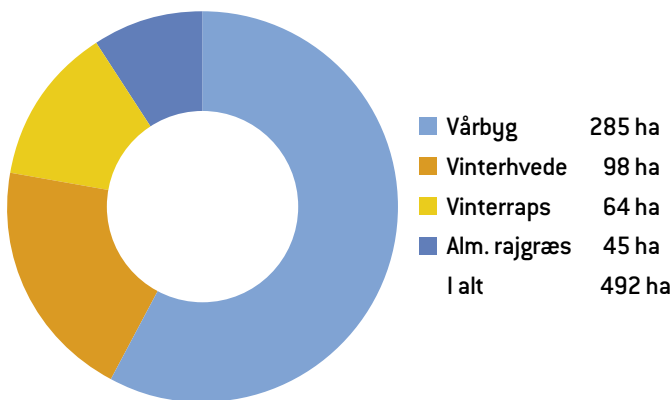
Et kig ind i en af minkhallerne. Frøkonsulenten sørger for at holde en god sikkerhedsafstand til de små rovdyr, der er i gang med parringen

Ungarske medarbejdere undervises i dansk

Til daglig beskæftiges der ni fuldtidsmedarbejdere, hvoraf 1,5 mand er i planteavlen. Alle medarbejdere er ungare og pligttopfyldende, og de har været her i Danmark i en del år. Flere af de ansatte er blevet så glade for at være i Danmark, at de har fået fast bopæl og børn i institution. Det kræver selvsagt, at det danske sprog skal være en del af hverdagen, også på arbejdspladsen. Derfor har Jan og Stine besluttet, at alle medarbejdere skal undervises i dansk. Ansvaret for undervisningen er lagt i hænderne på Stine, som er uddannet folkeskolelærer. Planen er at de ansatte får to til tre timers danskundervisning om ugen.

Indtil for nylig arbejdede Stine som projektleder på en erhvervsskole, men dette job er opsagt, da der er arbejdsopgaver nok til hende hjemme på bedriften. Danskundervisningen er en af dem, men der er også mange andre opgaver i at sørge for medarbejdernes og virksomhedens trivsel.

Figur 1 Afgrødefordelingen på Sønderlund 2018

”Jeg er meget glad for vinterraps, både fordi det er en god forfrugt for vinterhvede, men også fordi vi med Kerb rydder godt op i græsukrudtet ”

Planteavl med frø og raps

Markbruget består af 492 hektar og drives med et sædskifte med vårbyg, vinterhvede, vinterraps, alm. rajgræs og ital. rajgræs. Alm. rajgræs udlægges for det meste i vårbyg efter kartofler, mens ital. rajgræs udlægges i renbestand. Jan har de seneste to år valgt Wembley fra DLF, og udbyttet har været 4.200 kg pr. hektar.

”Jeg er meget glad for vinterraps, både fordi det er en god forfrugt for vinterhvede, men også fordi vi med Kerb rydder godt op i græsukrudtet, så vi kan lave nogle rene frømarker. Det er en fordel, at vi kan anvende en resistensbryder og en anden type græsukrudtsmiddel end i kornafgrøderne,” mener Jan.

Kartofler og frø

Selvom arealet med kartofler er stigende i det vestjyske, er Jan ikke selv kartoffeldyrker. Han har dog alligevel kartofler i sædskiftet, da han samarbejder med en lokal producent.

Jan fortæller: ”Jeg bytter hvert år mellem 20 og 40 ha jord med naboen, så han får frøgræs i sit sædskifte, mens jeg får kartofler. Vi har begge fordel af det, da jeg får renere jord efter kartoflerne, og han får et bedre sædskifte.”

Oftest får kartoffelmarken dog lov at ligge urørt vinteren over, inden der typisk etableres vårbyg med græsfrøudlæg. Kartofler som forfrugt giver nogle fine og rene frømarker. Både fordi det er en vårafgrøde, men også fordi kartofler ved hjælp af kemi og mekanisk rensning holdes rene for græs og frøukrudt. Det betyder at græsukrudt som gold og blød hejre, vindaks og væselhale har svære vilkår, hvilket naturligvis er godt for frøavl.

Ploven kan ikke undværes

Vi står ude i årets Estelle rajgræsmark og kigger på et meget fint udlæg, da vi spørger om hans forhold til pløjning.

”Ploven kan vi ikke undvære,” svarer Jan og fortsætter: ”For mig er ploven et meget vigtigt redskab, da jeg driver mange forskellige jordtyper, og den er i stand til at lave et ordentligt forarbejde til et godt såbed på alle jordtyper.”

At ploven har så stor betydning på Sønderlunds planteavlsbedrift, er også godt nyt i forhold til frødyrkningen, da en god pløjning er med til at reducere græsukrudtet betydeligt. Og rene frømarker giver et bedre dækningsbidrag for både frøavl og firma.

fortsættes næste side ►

Rajgræsmarken ligger nabo til dette lyngareal, en god indikator for den lette jord

De 20 ha alm. rajgræs Belida, er rent undtagelsesvist udlagt i renbestand efter tidlige kartofler

– fortsat fra side 5

Frøavl af ital. og alm. rajgræs

Jan lægger ikke skjul på at han er meget glad for at være frøavler. Derfor er der også kommet lidt mere græsfrø i hans markplan, selvfølgelig i takt med, at vi i DLF de seneste par år har øget produktionen igen. Ital. rajgræs dyrkes primært på de lave, kolde og sorte jorder. En del af arealet er tæt på at være decideret mosejord. Her passer ital. rajgræs godt ind, fordi den er god til at konkurrere med blandt andet enårig rapgræs. Afgrøden gødes med ca. 100 kg N pr. ha medio april og vækstreguleres og svampebehandles ved begyndende skridning. Til høst 2018 må Jan dog undvære sin mark med ital. rajgræs, da etableringen måtte opgives på grund af det våde efterår i 2017. Alm. rajgræs etableres på dobbelt rækkeafstand og udlægges normalt i vårbyg. Lige efter såning behandles med minimum 0,1 l DFF pr. ha i vårbyggen på fugtig jord. Denne behandling er med til at reducere forekomsten af enårig rapgræs betydeligt. I frøavlsåret bekæmpes frøkrudtet med Catch eller Zypar. Der vækstreguleres ved begyndende skridning med 0,6 - 0,8 liter Moddus pr. ha afhængig af plantens biomasse og vejrforholdene. Svampemidlet Viverda anvendes sammen med vækstreguleringen, og ved blomstring i juni måned afsluttes svampebehandlingen med Bell. Og så er frømarken klar til at blive høstet i august, bortset fra en væsentlig ting!

Ingen frøavl uden kunstvanding

Herude på de vestjyske jorder er der ingen frøavl uden kunstvanding. Jan råder over fem vandingsmaskiner. Græsfrø vandes tre til fem gange på en sæson med 25 til 30 mm pr. gang. På de letteste jorder, JB1 til JB3, kan vanding komme på tale allerede fra midt april i tørre forår.

"Jeg passer de fem vandingsmaskiner, og det er som regel aftenarbejde. Her er der fred og ro til at tilse maskinerne og flytte dem, så det hygger jeg mig med. Nogle år skal jeg vande hver 6. dag på det letteste jord," fortæller Jan.

Bedre tørring og spireevne

Jan råder over et nyt tørreri med 500 kvadratmeter hårdttræsgulv. Det er ikke ualmindeligt, at Jan og hans medarbejdere vender græsfrøet rundt med minilæsseren to til tre gange.

"Jeg oplever at tørringen sker meget hurtigere og lettere, når vi vender frøet et par gange, tørringen bliver mere ensartet, og vi sikrer en høj spireevne i frøet, hvilket giver en bedre afregning," konstaterer Jan. Et hurtigt tjek på AvlerLOGIN viser, at Sønderlunds alm. rajgræs i gennemsnit spirede 95,7 pct. i 2016, hvilket var en væsentlig bedre spireevne end gennemsnittet.

Tørregulvet anvendes til flere afgrøder, og er med til at kvaitetssikre frøet

Når frøet er tørret ned til en vandprocent på 10, flyttes det over på et almindeligt betongulv, hvor det ligger og trækker lagerleje, indtil DLF kalder frøet ind på afdelingen.

Vinterrapsen tørres også på samme hårdtræstørreri og flyttes over på betongulvet, inden der afsluttes med kornafgrøderne, som så ligger på tørregulvet vinteren over.

Fremtid med vækst

Planteavlsmæssigt vil Jan have fokus på at øge nettodækningsbidraget. Det skal ske i form af det rigtige afgrødevalg, god driftsledelse og øget fokus på hjælpestoffer. For Jan er det ikke et mål at udvide jordarealet for enhver pris, men han holder øje med de muligheder, der byder sig. Som Jan selv beskriver det: "Nu har vi vækstet uafbrudt de seneste 10 år, så nu er det måske tid at have et jævnt flow med lidt mindre vækst, men vækst det skal der være." 🌱

Johannes og Jan i et veletableret udlæg af alm. rajgræs med plænesorten Estelle, der er udlagt i vårbyg

Maskinoversigt		Årgang
Traktor og mejetærsker	John Deere 7820 autotrack	2006
	John Deere R6210 autotrack	2013
	John Deere 6430 autotrack m. læsser	2008
	John Deere 6300 m. læsser	1997
	John Deere T 660 i autotrack 30 fod	2012
Redskaber	Lemken variopal 8x5 furet (plov)	2010
	Horsch DC 4 (såmaskine)	2009
	Amazone Catros 5 m. (Tallerkenharve)	2003
	Amazone UX 5200 36 m. (sprøjte)	2017
	Amazone ZA – M 3000 Ultra profis (Gødningsspreder)	2004
	Samson pg 20 m. 7,20 meter Vifo nedfælder (Gylle)	2006
	Kuhn 3,2 meter slagleklipper	2006
Vogne	4 tipvogne med tørrebund 16 til 25 tons (ejes i samarbejde med kartoffelavl)	
Vandingsmaskiner	5 Fasterholt	
Hegnaskipper	Elkjær	
Autostyring	2 sæt	